

MŪSŲ PASTOGĖ

XXXIX metai Australian Lithuanian Weekly Registered by Australia Post publication NO NBH 0696 Kaina - Price \$1 10.10.1988. Nr.40 (2064)

Gyvybės Žiedas Ignalinoje

Lietuvių Informacijos Centro žiniomis rugsėjo mėnesio 16 - 17 dienomis prie Ignalinos atominės jėgainės susirinko apie 10.000 žmonių, dalyvauti Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio akcijoje - "gyvybės žiede". Kitų šaltinių žiniomis šioje akcijoje dalyvavo tarp 15.000 ir 20.000 žmonių. Anot rengėjų, susirinkusieji elektrinę apsupo žmonių žiedu. Žmonės susikabinę rankomis dainavo ir siuntė iš vieno galo į kitą įvairius šūkius. Pasibaigus žmonės dainuodami patraukė link stovyklos. Dalyvavo svečiai iš Latvijos, Ukrainos ir Maskvos.

Ši Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio skelbiama akcija, buvo protestas prieš netvarką, kuri tęsiasi nuo pat atominės elektrinės statybos pradžios, ir norint atkreipti valdžios dėmesį į joje esančią pavojingą padėtį. Gana plačiai apie Ignalinos elektrinės apjuosimą, prieš ir po įvykio, rašė viso pasaulio naujienų agentūros.

Kadangi šiai akcijai nebuvo duotas valdžios leidimas, žmonės susirinko koncertui, vakaronei bei stovyklai gamtoje. Pasak Sąjūdžio iniciatyvinės grupės nario ir ekologinio klubo tarybos pavaduotojo Zigmo Vaišvilos, susirinkusiųjų nuotaika buvo labai pakili ir "nebuvo jokių nesusipratimų". Milicijos niekur nesimatė. Žmonės sodino medelius, vaikščiojo aplink elektrinę, apžiūrėjo trečiojo bloko sustabdytąją statybą, kai kuriems net pavyko patekti į vidų.

Rugsėjo 17 dieną, 3 valandą po pietų Z. Vaišvila kalbėjo apie akcijos tikslą. Vilniaus senamiesčio teatras suvaidino "Kęstučio mirties" pirmąjį veiksmą. Ukrainietis dainininkas dainavo baladę apie Černobilį. Paskui, 7 valandą vakaro, visos suvažiuosios automašinos signalizavo garsiniais signalais 3 minutes, kad, anot iniciatyvinės grupės nario ir "Sąjūdžio žinių" redaktoriaus Arvydo Juozaičio, šitai akcijai duotų "tokį foną...", kad per visą Lietuvą nuskambėtų".

Rengėjai iš anksto buvo numatę, kad 3 valandas prieš susibūrimą bus atnašaujamos šv. Mišios prie elektrinės. Tam tikslui į stovyklą buvo atvykę ir trys katalikai kunigai. Bet, anot Vaišvilos, Ignalinos vykdomasis komitetas pasipriešino šioms planams, "kadangi mišios ne maldos patalpose, pagal tarybinius įstatymus, nėra leidžiamos..."

...Mes gražiuoju susitarėme su kunigais. Aš paaiškinau susirinkusiems žmonėms šią padėtį ir, kad būtų dar aiškiau, kunigas Alfredas Kanišauskas trumpai pasakė, jog supranta susidariusią padėtį ir todėl mišios nebus laikomos. Sugiedojo tik maldą.

Lietuvos žinių agentūra ELTA apie numatytą Sąjūdžio akciją trumpai pranešė Lietuvos gyventojams, tvirtindama, kad trečiojo bloko statyba sustabdyta ir neaišku kodėl Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdis dar kelia triukšmą. Anot "Sąjūdžio žinių" redaktoriaus Juozaičio: "ELTA labai griežtai pasisakė prieš šią žiedą". Komunistų partijos centro komitetas irgi griežtai pasisakė

Vilniaus Senamiesčio gatvelė

prieš tokius "ekstremistinius" Sąjūdžio pareiškimus ir pokalbius su Amerika. Tai traktuojama, kaip ryšys su reakcingais emigracijos sluoksniais. Visa veikla, kuri pravedama be centro komiteto sutikimo yra traktuojama labai neigiamai. Todėl mūsų sprendimas blokuoti Ignaliną buvo sutiktas negatyviai. Daro viską, kad respublikos gyventojai būtų dezinformuoti, ir, kad Sąjūdžio informacija jų nepasiektų. Esame apkaltinti nacionalizmu".

Vaišvila, reaguodamas į ELTOS apkaltinimus, aiškino, "Černobilis mus pamokė, kad... nelaimė yra nelaimė visiems," nežiūrint tautybės.

Persitvarkymo Sąjūdis yra pramates testuoti šią akciją toliau, kviesdamas Lietuvos gyventojus miestų ir gyvenviečių aikštėse organizuoti, laisvu nuo darbo metu, budėjimus su plakatais, kuriuose būtų pritariama tarptautinės ekspertų komisijos sudarymui. Šią akciją numatyta testuoti tol, kol komisijos nariai atvyks į Lietuvą.

Turimomis žiniomis, praėjusį ketvirtadienį Lietuvos televizijos laidoje komunistų partijos centro komiteto sekretorius A. Brazauskas pareiškė, kad jau atėjusi telegrama iš Tarptautinės Atominės Energijos Agentūros, kurioje pranešta, kad Tarptautinė Komisija nebus siunčiama, nes tai esąs šalies vidaus reikalas. Nėra aišku, kodėl atsakymas atsidūrė centro komitete, kada prašymą dėl tarptautinės komisijos sudarymo pasiuntė Sąjūdis, ir kokiu pagrindu atsakymas buvęs neigiamas.

Rugsėjo 7 dieną Sąjūdis kreipėsi į Jungtinių Tautų generalinį sekretorių ir į Tarptautinės Atominės Energijos Agentūros prezidentą prašydami sudaryti tarptautinę komisiją Ignalinos patikimui nustatyti. Lietuvos Laisvės Lyga rugsėjo 6 dieną paskelbė panašų kreipimąsi į Lietuvos pasiuntinį St. Lozoraitį Vašingtone.

Sąjūdžio pareiškimas Ignalinos klausimu buvo iniciatyvinės grupės pasiūstas JTO generaliniam sekretoriui, Tarptautinei Atominės Energijos Agentūrai, šešioms Baltijos vyriausybėms - Danijos, Švedijos, Suomijos, Rytų Vokietijos, Vakarų Vokietijos ir Lenkijos, ir šešiolikai pasaulio žinių agentūrų Maskvoje. Pasak Juozaičio, "kai kur užblokavo, ne visur pareiškimai pasiekė adresatus..."

LIC

POLITINIO TREMTINIO LAIŠKAS

Tarptautinei Amnestijai

Neseniai sužinojau, kad mano likimo draugas, politinis tremtinys Gintautas Iešmantas susirgo džiova. Sunkios gyvenimo sąlygos koncentracijos stovyklose pakirto jo sveikatą. Lagerio administracija nekreipė dėmesio į jo sveikatos būklę ir išsiuntė jį atlikti trėmimą į Komi ASSR, į nesveiko klimato kraštą. Tremtis visiškai sužlugdė jo pašlijusią sveikatą. Dabar guli ligoninės TBC skyriuje.

Mums kelia nerimą jo sveikata. Gera žinoma koks skurdus medicininis aptarnavimas atokių kraštų ligoninėse: trūksta vaistų, šiuolaikinės medicininės aparatūros, kvalifikuotų gydytojų. Dažnas medicininio personalo aplaidumas kelia pavojų ligonių sveikatai, o kartais ir gyvybei. Gintauto Iešmanto gyvybė pavojuje.

Prašau, Jus, Tarptautinės Amnestijos, padėti pastangas jo išlaisvinimui.

Mes tikimės paramos iš užsienio visuomenės. Šiandien jos balsas yra svarus žmogaus teisių sferoje. Šis kreipimasis gali būti paskelbtas spaudoje.

Politisinis tremtinys Balys Gajauskas

LIETUVIŲ DIENOSE JŪSŲ LAUKIA: LIETUVIŠKA DAINA, ŠOKIS, ŽODIS IR SPORTAS

Dr. PRANAS GERMANTAS – MEŠKAUSKAS IR VOKIEČIŲ OKUPACIJA

Dr. Pranas Germantas – Meškauskas gimė 1903 metais gruodžio mėnesio 3 dieną Pučkoriuose, Telšių apskrityje. Baigęs Vytauto Didžiojo universiteto humanitarinį fakultetą, studijavo lingvistiką Lelpcigo universitete, Vokietijoje. Yra parašęs darbą "Volksbrauere im litauischen Familienleben", 1936 metais gavo daktaro laipsnį. Studijuodamas Vokietijoje, ėmė žavėtis nacionalsocializmu, norėjo sukurti lietuvišką "Mein Kampf", bet nerado pritarimo kitų lietuvių tarpe.

Grįžęs Lietuvon, norėjo gauti darbą Klaipėdos Pedagoginiame institute. Tačiau Švietimo ministerijos generalinis sekretorius Kazimieras Masiliūnas, žinodamas dr. Prano Germanto palankumą naciams, į Klaipėdą jo neskyrė. Germantas gavo darbą spaudos skyriaus vedėju Saugumo departamente.

Prieš karą Lietuvą vizitavo Tilžės Gestapo viršininkas dr. Greffe. Pranas Germantas su juo susipažino, susidraugavo ir vėliau dr. Greffe turėjo jam labai daug įtakos. 1940 metais birželio mėnesį, 15 dieną rusams okupuojant Lietuvą, dr. Germantas pasitraukė į Vokietiją. Iš pradžių jis gyveno Tilžėje ir buvo dr. Greffe globojamas; vėliau išvyko į Berlyną. Ten įstojo į nacių partiją, lankė SD (Sicherheitsdienst) mokyklą, pasiekė SD karininko laipsnį. SD mokykla ir jo draugas dr. Greffe nutelkė dr. Praną Germantą nacionalsocialistai ir paskatino kovai prieš komunizmą. (Jo pavardė buvo Meškauskas. Kadangi jo gimtinė yra netoli Germanto ežero, savo pavardę jis pakeitė į Germantą. Man jis nėra giminė. Jis yra žemaitis, o aš esu aukštaitis).

Kilus Sovietų Sąjungos ir Vokietijos karui 1941 metais birželio mėnesio 22 dieną, Lietuva iš sovietų sąjungos gana greitai išsilaivino. Lietuvos vyriausybė, kuri rezistentų buvo sudaryta anksčiau, buvo paskelbta per radiją, dar rusams iš Kauno nepasitraukus. Kazys Škirpa, kuris buvo numatytas ministru pirmininku, iš Berlyno nebuvo išleistas ir birželio 25 dieną Berlyne jam buvo uždėtas namų areštas. Vokiečiai Lietuvos Laikinosios vyriausybės sudarymu ir pasiskelbimu buvo nepatenkinti ir todėl Kazio Škirpos iš Berlyno neišleido. Lietuvos reikalus tvarkyti vokiečiai buvo numatę kitaip ir Lietuvos vyriausybė jiems buvo nepriimtina.

Birželio 24 dieną dr. Pranas Germantas – Meškauskas iš Berlyno išvyko į Lietuvą, kaip jis pats sakė, organizuoti nacionalsocialistų partiją. Ją organizuoti buvo numatyta platesniu pagrindu, ir Vytautui Alantui, kuris Berlyne paliko Germanto pavaduotoju, buvo pavesta į organizavimo procesą įtraukti ir generolą Stasį Raštikį. Vokiečiai Raštikį gerai pažino ir tikėjosi, kad jis imsis vokiečių norimos politikos ir taktikos. Todėl birželio 27 dieną Raštikis buvo atvežtas į Lietuvą. Daugelyje pasikalbėjimų su vokiečiais buvo reikalaujama, kad Lietuvos Laikinoji vyriausybė atsistatydintų ir kad Raštikis sutiktų sudaryti Tarybą. Įdomu, kad vokiečiai Raštikiui žadėjo duoti laisvę pasirenkant Tarybos narius tik su sąlyga, kad į Tarybą būtų

Dr. Juozas Meškauskas

pakviestas dr. Pranas Germantas – Meškauskas. Raštikis tokią Tarybą sudaryti atsisakė (Stasys Raštikis, "Kovose dėl Lietuvos", II, pusl. 298–99). Iš to reikalavimo yra aišku, kad dr. Pranas Germantas vokiečiams buvo patikimas.

Dr. Pranas Germantas pačioje karo pradžioje iš Berlyno lietuvių atvyko į Lietuvą organizuoti nacionalsocialistų partiją. Nacionalsocializmas gal būtų radęs šokią tokią dirvą Lietuvoje prieš karą. Bet karo metu, kada nacionalsocializmas tiesiogiai buvo slejamas su vokiečiais, jų politika ir jų elgesiu Lietuvoje, jis pasidarė labai nepopuliarus. Kiek dr. Germantas stengėsi šią partiją organizuoti, aš nežinau. Jis dalyvavo nedidelėje Voldemarininkų grupėje; kiek jis ten buvo aktyvus aš taip pat nežinau, bet atrodo, kad toje grupėje buvo už jį aktyvesnių. Jis tur būt tuoju pamatė, kad nacionalsocialisto lietuvių patrioto idėjos ir darbo planai bei metodai labai skiriasi nuo nacionalsocialisto vokiečio. Jam tur būt aiškėjo, kad vokiško nacionalsocializmo planai ir norai Lietuvos ir lietuvių tautos atžvilgiu, lietuviams yra nepriimtini. Dr. Germanto nacionalsocialistinėje galvosenoje ir orientacijoje, jam susidūrus su lietuviška orientacija, lietuvių planais ir uždaviniais, prasi-dėjo fermentacija – lietuviška, patriotiška.

Lietuvoje tuo metu pradėjo reikštis voldemarininkai. Iš anksčiau buvusių profesorius Augustino Voldemaro šalininkų, vieni rusų okupacijos metu buvo pasitraukę į Vokietiją, kiti pateko į kalėjimus. Atėjus vokiečiams, išleisti iš kalėjimų ir grįžę iš Vokietijos, pradėjo reikštis, pateko vokiečių įtakon ir į Gestapo pinkles. Niekas nežinojo kur buvo Voldemaras tuo metu. Voldemarininkų tarpe reikšėsi J. Pyragius, V. Stanevičius, kapitonas Kviecinskas, Taunys, J. Vokietaitis, V. Reivytiš, taip pat ir dr. Pranas Germantas. Gestapo pareigūno Kurmio nurodymu, jie surengė prieš Laikinąją vyriausybę pučą ir veikė prieš Lietuvos vyriausybę. Tačiau imtis vyriausybės pareigų jie nesiryžo, nes, kaip Zenonas Ivinskis sako ("Į Laisvę", 1955, Nr.6), ginti nepriklausomybės siekimus būtų buvę nusikaltimas prieš Gestapą, o nepriklausomybės išsižadėti būtų nusikaltimas prieš lietuvių tautą.

Lietuvos Laikinoji vyriausybė 1941 metais rugpjūčio mėnesio 5 dieną buvo pakviesta pas generalkomisarą von Renteln, kuris pareiškė, kad Lietuvos valstybės klausimas bus sprendžiamas po karo ir, kad Laikinosios vyriausybės darbą jis laiko baigtu ir krašto valdymą perims pats generalkomisaras. Po tokio pareiškimo, Lietuvos Laikinoji vyriausybė, grįžusi iš priėmimo pas generalkomisarą, sukvietė paskutinį savo posėdį, kuriame pareiškė, kad dėl pašalinio kliūčių ir spaudimo savo darbą sustabdo.

Laikinojai vyriausybei darbą sustabdžius, generalkomisaras sudarė tarėjų kabinetą, tarėjų tarybą, ar tarėjų kolegiją – nežinau, kaip ją geriau pavadinti. Pirmuoju generaliniu tarėju generalkomisaras von Renteln

paskyrė generolą P. Kubiliūną. Švietimo tarėju generalkomisaras paskyrė dr. Praną Germantą – Meškauską. Jis perėmė pareigas iš Laikinosios vyriausybės švietimo ministro Juozo Brazaičio – Ambrazevičiaus. Dr. Pranas Germantas Juozą Brazaitį asmeniškai gerbė, vertino ir švietimo srityje jo padarytus patvarkymus toleravo, stengėsi juos išlaikyti ir juos tęsti. Generalkomisariatas nuo pat pradžios daugiausiai spaudė tarėjus, kurie vienu ar kitu būdu buvo surišti su ūkio reikalais. Tarėjų nesutikimas ar protestas prieš reikalavimus nieko nereiškė. Kai kurie tarėjai stengėsi remtis veikiančiais teisiniais nuostatais, kaip Juozas Brazaitis sako (Juozas Brazaitis, Raštai, VI, pusl. 107), ir apeiti vokiečių potvarkius. Tuo labiausiai naudojosi švietimo tarėjas dr. Pranas Germantas.

Kariuomenės vadas gen. St. Raštikis

Vokiečiai norėjo pakeisti, perauklėti lietuvišką inteligentiją ir padaryti ją palankią savo tikslams. Vokiečiai manė, kad dr. Germantas tam labai tinka. Ir dr. Germantas, puikiai žinodamas vokiečių tikslus, jiems pasakė: "Leiskit man išplėsti mokyklų tinklą ir aš naciškai perauklėsiu visą naująją inteligentiją". Naciai jam leido ir Germantas dirbo. Bedirbdamas apie nacionalsocializmą arba nacizmą jis niekur nekalbėjo. Švara ir tvarka, darbas ir mokslas – buvo jo tema. Dr. Germantas, lietuvis, patriotas pradėjo vokiečių potvarkių vengti, jų nevykdyti, dažniausiai remdamasis juridiniais motyvais.

Vokiečiai spaudė, kad vokiečių kalba būtų mokoma pradžios mokyklose nuo pat pirmojo skyriaus. Pedagoginiais ir techniniais motyvais švietimo valdybai pavyko nustumti tą dėstymą iki ketvirtos skyriaus. Vokiečiai norėjo mokytojų seminarijas nuo aštuonių sumažinti iki keturių t. y. keturias seminarijas uždaryti. Dr. Germantas paliko keturias seminarijas, bet patvarkė, kad kiekviena iš jų turėtų savo filialą t. y. mokyklą tuo

pačiu vardu kitoje vietoje. Taip liko keturios seminarijos su keturiais filialais. Vokiečių vadovybė gimnazijose norėjo sumažinti mokinių skaičių. Nerasdami kito būdo, įsakė uždaryti paralelines klases, motyvuodami lėšų stoka. Tarėjas Germantas rado būdą suorganizuoti tėvų komitetus, kurie rūpintųsi algų mokėjimu paralelinių klasių mokytojams, ir net pats surado tam reikalui lėšų. Paralelinės klasės pasiliko. Vokiečiai mokyklose norėjo steigti "Hitlerjugend" organizaciją. Tam reikalui nerado patikimo organizatoriaus ir vado. Tarėjas jo neieškojo, o vokiečiams aiškino, kad tai esąs labai svarbus postas ir norint, kad idėja nebūtų sukompromituota, reikia labai gero vado, kurio jis tuo tarpu nerandęs.

Dr. Pranas Germantas darė vieną, o vokiečiams sakė kitą. Jis buvo dvilypė asmenybė. Viena – jis buvo indoktrinuotas ir nutelktas nacionalsocialistškai ir daugiau ar mažiau provokiškai, kita vertus – jis buvo lietuvis patriotas. Nacionalsocialistika indoktrinacija nesugebėjo iš jo išrauti lietuviško patriotizmo. Nacionalsocialistiki nusiteikimai pas jį mažėjo, o lietuviškas patriotizmas išryškėjo ir pasiekė aukščiausią laipsnį. Įtempimas tarp dr. Prano Germanto ir generalkomisariato bei Gestapo didėjo ir gilėjo. Germantas tai matė ir žinojo, bet savo žemaitišką užsispyrimą, atkaklumą ir patvarumą tęsė savo lietuvišką patriotinį darbą.

Būnant Vytauto Didžiojo universiteto Medicinos fakulteto dekanu, man su švietimo valdyba ir dr. Germantu teko turėti nemažai reikalų. Reikalus tekdavo atlikti ir spręsti su pačiu tarėju dr. Germantu arba per Aukštojo mokslo departamento direktorių dr. A. Jušką. Vilniaus universitetas pradėjo organizuotis, Lietuvai atgavus Vilnių. Pradžioje Medicinos fakultetas buvo medicinos skyrius prie Gamtos mokslų fakulteto. Lietuvos Laikinoji vyriausybė medicinos skyrių atskyrė nuo Gamtos mokslų fakulteto ir padarė jį Vilniaus universiteto Medicinos fakultetu. Dr. Pranas Germantas, būdamas švietimo tarėju, Medicinos fakultetą vystė toliau, paskirdamas jo dekaną, katedrų vedėjus, asistentus. Dažnai vis klausdavo patarimų, nurodymų, kuriuos jis priimdavo labai mielai. Pavyzdžiui, dėl fakulteto struktūros, katedrų skaičiaus, personalo ir kt. Kooperacija buvo labai sklandi. Vieną kartą jis pasikvietė mane į Valstybės teatro rūmus, kur jis turėjo kambarį ir atvažiuodamas iš Vilniaus į Kauną priiminėdavo savo interesus. Paaiškėjo, kad jis norįs atleisti Vytauto Didžiojo universiteto rektorių prof. Gravrogą ir siūlė man paimti Vytauto Didžiojo universiteto rektoriaus pareigas. Man atsisakius, situacija paliko ta pati. Rektorių nebuvo atleistas. Mano santykiai su dr. Germantu buvo oficialūs ir korektiški, bet nuoširdūs.

Tęsinys "Mūsų Pastogės" Nr.41

Australijos Lietuvių Jaunimo Sąjungos, Canberros skyrius kreipėsi į Canberros Lietuvių klubo valdybą dėl stipendijos galimybių lietuvių jaunuoliams norintiems tęsti mokslą Vasario 16 gimnazijoje, Vokietijoje.

Atsižvelgiant į tai, kad viena iš pagrindinių klubo veiklos sričių yra lietuvių puoselėjimas ir lietuviškos veiklos rėmimas Canberroje, klubo valdyba nutarė suteikti finansinę paramą – stipendiją pilnateisių klubo narių vaikams, gyvenantiems Canberroje ar jos apylinkėse ir norintiems mokytis Vasario 16 gimnazijoje.

Esant finansinei galimybei, yra numatyta, kad stipendija padengs iki 75 procentų privalomų gimnazijos mokesčių. Pinigai bus įmokami tiesiai į gimnazijos kasą. Pirmenybė bus suteikiama moksleiviams ir jų šeimoms, kurie aktyviai dalyvauja Canberros lietuvių veikloje.

Klubo valdyba tikisi ir lauks, kad gavusieji stipendijas moksleiviai, sugrįžę iš gimnazijos, bus praturtinę savo lietuvišką dvasią ir taps naudingais lietuviškosios veiklos darbuotojais.

Jūras Kovalskis – pirmininkas

TARYBOS ATSTOVŲ RINKIMAI MELBOURNE

Šių metų rugsėjo mėnesio 18 dieną Melbourne Apylinkės valdyba sušaukė Bendruomenės susirinkimą išrinkimui keturiolikos atstovų į sekančią Australijos Lietuvių Tarybą. Susirinkime dalyvavo apie 87 bendruomenės nariai, iš kurių 21 narys sutiko būti kandidatų rinkimuose. Su džiaugsmu teko pastebėti, kad tarp kandidatų buvo net keletas jaunosios kartos atstovų, kurie, be abejo, tapo išrinktais. Tikimės, kad tai yra vis dar Jaunimo Kongreso atgarsiai. Kadangi susirinkimas nebuvo ataskaitinis, jam pirmininkavo Apylinkės pirmininkas Kęstutis Lynikas, kuris sekretoriauti susirinkimui pakvietė Vidą Vaitiekūnienę. Į mandatų komisiją vienbalsiai buvo priimti Antanas Bajoras, Vincas Baltrušis ir Petras Morkūnas. Patikrinę balsavimo korteles, jie paskelbė išrinktais sekančius kandidatus: Algis Šimkus, kunigas dr. Pranas Daukšys, Petras Kružas, Danutė Lynkienė, dr. Kazys Zdanis, Vladas Bosikis, dr. Rita Barkutė, dr. Saulius Varnas, Albinas Savickas, dr. Jonas Kunca, Jonas Mašanauskas (jaunesnysis), Antanas Ramanauskas, Antanas Kaladė ir Emilija Šeikienė. Kandidatais paliko: Kazimieras Miedažys, Juozas Balbata ir Juozas Keblys.

Prieš rinkimus pirmininkas paaiškino Tarybos atstovų svarbias pareigas, Tarybai esant vyriausiu mūsų bendruomenės valdomuoju organu. Praeityje, gal būt, šios pareigos ir su jomis gautos Tarybos teisės niekuomet nebuvo pilnai panaudotos. Tai priklauso nuo Tarybos pirmininko ir nuo Tarybai priklausančių atstovų pareiškimo.

Kadangi balsų skaičiavimas užtruks pernelį ilgai, Apylinkės pirmininkas panaudojo atsiradusį laisvą laiką įvairiems aktualiems pranešimams. Visų pirma, buvo padėkota visiems, kurie taip gausiai dalyvavo Tautos Šventės minėjime, išlausė prof. V. Skuodžio paskaitos ir labai dosniai aukojo dėl jo kelionės išlaidų. Ypatinga padėka priklauso tiems, kurie finansiniai parėmė Lietuvos laisvės kovą. Taip pat buvo susumavotos visos V. Skuodžio pareikštos mintys, būtent: 1. Lietuviai Tėvynėje, neskaitant mažo procento, paliko ištikimi savo kraštui, vieningai trokšta laisvės ir nepriklausomybės. 2. Šiuo metu Persitvarkymo Sąjūdis yra bene svarbiausia tautinio atgimimo vykdančioji organizacija, daug atviriau, aktyviau ir laisviau galinti veikti negu, pavyzdžiui, Lietuvos Laisvės Lyga. Tačiau ilgai padėtis gali keistis. 3. Mums reikalinga palaikyti kuo daugiau ryšių su savo broliais Lietuvoje, teikiant jiems moralinę ir informacinę paramą. 4. Reikalinga kuo daugiau materialiai remti pogrindžio veiklą, nes mūsų kovotojai iš tiesų labai vargsta, didžiausią savo uždarbį dalį išleidami patriotiniams tikslams. Tuo tarpu, asmeninės dovanos, ypatingai vertingos dovanos, kelia vien tik giminių godumą ir tarpusavio pavydą, nesugyvenimą. 5. "Gimtas Kraštas" buvo ir lieka "Tėviškės" draugijos – KGB organas, nors ir priėmė naują liniją savo uždaviniams išievių tarpe atlikti. 6. Reikalinga be atvangos skelbti pasauliui apie Lietuvos okupacijos klastingumą, žalingumą ir tos didžiulės skriaudos lietuvių tautai atitaisymo reikalingumą. 7. Pastoviai siekti, kad Sovietų Sąjunga atšauktų Molotovo – Ribbentropo pražūtingą susitarimą, iššaukusį Antrąjį Pasaulinį karą. 8. Reikalauti, kad visi tremtiniai ir politiniai kaliniai būtų grąžinti į tėvynę ir be delsimo reabilituoti. 9. Reikalauti, kad sovietai laikytųsi tarptautinių įstatymų. 10. Reikalauti laisvės Katalikų Bažnyčiai Lietuvoje. 11. Rašyti sovietinėms įstaigoms protestuojant prieš žmogaus teisių pažeidimus Lietuvoje. 12. Politiniams kaliniams ir tremtiniams rašyti laiškus. 13. Užsimiti "knygnešystę" į Lietuvą ir iš Lietuvos. 14. Turėti savigarbą ir nebijoti sovietinių valdininkų, kai važiuojama į Lietuvą, atkakliai kovojant už savo teises. 15. Remti LKB "Kroniką", kaip vieną iš geriausių ir ištikimiausių kovotojų už tikinčiųjų teises ir už Lietuvos laisvę. 16. Gerinti ir pritaikyti laisvojo pasaulio lietuviškas radijo transliacijas į Lietuvą, pavyzdžiui "Amerikos balsą". 17. Neduoti pagrindo išievių šmeižimui, ypač apvalant mūsų spaudą ir radijo pusvalandžius nuo šmeižtų, nesantys, bereikalingos kritikos ir t. t. 18. Visomis priemonėmis išlaikyti gyvą veiklą išievių.

Ta pačia proga buvo nutarta, jog sovietų santvarkoje radikalai dar niekas nepasikeitė. Kaip tik pereitos savaitės dienraštis "Sun" pranešė anglų žinių agentūros informaciją, kad Gorbačiovo pastangų pasėkoje apvalyti ir sustiprinti slaptają žvalgybą, buvo sušaukti 30 tariamų NATO žvalgybos agentų Rusijoje. Dienraštis "The Australian" pranešė apie sovietų spaudoje išspausdintą "gerą žinią", kad KGB sėkmingai infiltravo ukrainiečių pabėgėlių tautinę organizaciją ir "neutralizavo" jos pagrindinę veiklą. Nėra abejonių, kad ir lietuviška išievių susilaukia panašaus dėmesio iš KGB.

Apylinkės pirmininkas, kaip VII Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Seimo atstovas, toliau pateikė keletą pozityvių kritikos punktų apie birželio mėnesį įvykusį Seimą Toronte: 1. Kraštų valdybų pranešimai buvo per daug ištęsti, daugumoje vienodi,

pradedant nuo išikūrimo ir buvusių sunkumų. Ateityje pakaktų 5 minučių santraukos žodiniam pranešimui Seime, pranešant tik svarbiausius duomenis ir įdomiausius faktus. Išsamus raštinis pranešimas gali būti įteiktas atskirai. 2. Darbų komisijos, k. a. Nutarimų Komisijai teko labai trumpas laikas, per pietų pertrauką, atlikti savo uždavinius. Prieš balsuojant pačiam Seimui liko tik pora minučių susipažinti su nutarimais. 3. "Pasaulio Lietuvis" redaktorius buvo pašvęstas visas pusdienis jo pranešimui ir jo "biografijai", tuo tarpu kai visa kita svarbi ir įdomi išievių spauda tapo tartum ignoruota. 4. Štai po dviejų su puse mėnesių dar nieko nesame girdę apie naująją Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybą, išskyrus jos narių pavardes. Tačiau visiems yra įdomūs ir Seimo nutarimai bei jų vykdymas. Pavyzdžiui Melbourne Apylinkės valdyba Seime pateikė rezoliuciją, kad būtų išsiuntinėt memorandumas viso pasaulio parlamentams bei ministrų kabinetams sekančio turinio: "Mes, laisvojo pasaulio Lietuvių Parlamentas, 1988 metų birželio mėnesio 28 – 30 dienomis, Toronto mieste, Kanadoje, vienbalsiai nutarėme reikalauti Jūsų ir viso pasaulio griežtos akcijos, kad: 1. Lietuvos valstybė būtų atskirta nuo Sovietų Sąjungos su visomis jai

priklausančiomis sritimis pagal 1920 metų taikos sutarties sienas. 2. Visi tremtiniai ir politiniai kaliniai iš Sovietų Sąjungos darbo stovyklų ir kalėjimų turi būti nedelsiant grąžinti į Lietuvą. 3. Visi nusikaltėliai ir kenkėjai lietuvių tautai turi būti patraukti teisinėn atsakomybėn be jokių delsimų. 4. Sovietų Sąjunga ir Vokietija privalo kompensuoti Lietuvos valstybei už visus nuostolius, padarytus laike karo ir laike pokario okupacijos, kurią Sovietų Sąjunga melagingai vadina "savanorišku prisijungimu".

Ši rezoliucija buvo Seimo priimta ir naujoji Pasaulio Lietuvių bendruomenės valdyba įpareigota pertaisyti ją ir išsiuntinėti "tinkamu laiku". Jeigu tai dar nebuvo padaryta, tad tinkamas laikas jau labai vėluoja, nes mūsų reikalavimus reikėjo padaryti bent tuo pačiu laiku, kai Lietuvoje vyko didžiulės demonstracijos liepos mėnesį. Dabar atrodo, kad mes atvykstame pavėlavusiu traukiniu.

Belaukiant rinkimų rezultatų buvo perskaityta keletas straipsnių iš "Sąjūdžio žinių", kurių iki šiol turima jau 28 numeriai, ir iš naujo "Jaunųjų Kultūros Mėnraščio Sietynas" Nr. 1, leidžiamo Lietuvos patriotinio jaunimo. Susirinkimas praėjo geroje nuotaikoje.

K. Lynikas

PO GORBAČIOVO LAIMĖJIMO

Sovietų galybė žada baigtis politiniu ir ekonominiu bankrotu vietoje pasaulinės dominacijos, apie kurią tiek buvo kalbėta ir svajota Kremliaus samokslininkų posėdžiuose.

Jau galima susidaryti šokių tokį vaizdą apie "perestroikos" rezultatus. O jie tikrai ne per geriausius. Teisingiau pasakius, visai ne kokie. Tai girdėjo ir pats Gorbačiovas iš Sibiro gyventojų lūpų, kada pastariejiems buvo leista atvirai išreikšti savo nuomonę apie esamą padėtį po beveik trijų metų nesėkmingų pakeitimo bandymų. Parduotuvų lentynos šiuo metu dar tuštesnės, negu kad buvo Brežnevo laikais. Infliacija pašoko iki 7 procentų, o biudžeto deficitas pakilo nuo 23 iki 95 milijonų rublių. Daug pramonės šakų žada sumažinti produkciją nuo 15 iki 30 procentų, vietoje to, kad pakelti ją ir pagerinti prekių kokybę.

Vietoje to, kad įvesti pakeitimus, prisilaikant kapitalistinės ekonominės sistemos principų, Sovietų Sąjunga tik užsikrėtė kapitalistinės sistemos ligomis, kaip streikai, infliacija, bedarbiai (Jugoslavijoje 15 procentų) ir kapitalistiniu nacionalizmu, kuris užėmė, marksistų skiepijamo, internacionalizmo vietą. Keista, kad tos kapitalistinės ydos yra didesnės ten, kur mėginama praveisti gilesnes reformas. To pasėkoje, Lenkijoje matome 60 procentų infliaciją, Jugoslavijoje net 190 procentų. Net ir Kinijoje pinigų vertės kritimas yra didžiausia Dengo problema.

Čia kyla įdomus klausimas. Jeigu komunistinė sistema yra netinkama ir reformos, vietoje gero atneša naujas problemas, tai kurgi gali būti komunistinių diktatūrų išeitis. Atsakymas yra aiškus – komunizmas laidotuvėse. Ir jos turi būti kuo trumpesnės, su kuo mažiau ceremonijų. Su marksistine sistema yra kaip su moterim – ji negali būti truputį nėščia. Sovietinė ir bendrai marksistinė santvarka, kaip ji besivadintų, negali būti truputį kapitalistinė ir kartu sėkminga. Kadangi komunistinės diktatūros pretenduoja, vien su daliniais pakeitimais, atsiekti tai, ką yra atsiekusį laisvoji ekonomija Vakaruose, jų ir kartu Gorbačiovo

viltys yra tuščios.

Jau visiems, net ir komunizmo vadams, paaiškėjo, kad ekonominių blogybių priežastis komunistinėse diktatūrose yra pats marksizmas, atseit komunistų partija. Taigi, tą priežastį reikia būtinai pašalinti, geriau sakant, panaikinti komunistinę santvarką ir tai padaryti, o ne daryti išpūdį, kad tai yra ir bus daroma. Komunistinis pasaulis yra tiek nusigvenęs, kad be kapitalistų pagalbos pats vienas neatsigautų, net ir po marksizmo laidotuvių. Kad užsieniečiai investuotų kapitalą Sovietų Sąjungoje ar kitame "perestroikos" krašte, jie turi būti tikri, kad ekonominiai ir politiniai pakeitimai nėra laikini, kad jie yra pakankamai gilūs ir suteikia tinkamas sąlygas laisvai ekonomijai. Kainas turi reguliuoti prekių pasiūla ir paklausa, bet ne partija ar kita Maskvos centralizacijos biurokratinė įstaiga. Turi būti pašalintos dirbtinos kliūtys krašto privačiai iniciatyvai pasireikšti.

Neužtenka vien ekonominių pakeitimų. Anksčiau ar vėliau Maskvai reikės apsiprasti su mintimi, kad jėga negalima imperijoje išlaikyti svetimų tautų, kurios nenori draugystės su rusais po tiek karčių patyrimų. Nacionalistiniai judėjimai, vieną kartą prasidėję, niekada nesustos, kol nepasieks savo tikslo – pilnos nepriklausomybės. Iki tol jie tik trukdys pačios Rusijos modernizaciją, nors ji jau ir būtų panaikinus partijos diktatūrą. Iš kurio kampo bežiūrėtum Maskvai nesimato kitos išeities, kaip atsisakymo nuo marksistinės santvarkos ir nuo imperializmo. Kadangi sunku tikėtis, kad Gorbačiovas ar jį pakeitęs Maskvos vadai galėtų tai padaryti, Rusijai belieka tik vienas kelias: bristi tolyn į ekonominį skurdą ir politinį neramumą, kol imperija priels prie visuotinio chaoso. Gorbačiovas savo priešininkus "išmušė iš klumpių", o komunizmas – imperializmas žada sunaikinti jį patį.

Dr. Jonas Kunca

GAUDEAMUS

Jau dešimtąjį kartą Vilniuje buvo surengta Pabaltijo studentų dainų ir šokių šventė. Šios šventės tradicija gimė prieš 30 metų Estijos Tartu mieste. Ir dabar visose trejose Pabaltijo valstybėse ji yra tęsiama kas trys metai. Ši šventė vyko tris dienas. Oficialus atidarymas buvo liepos I-ą dieną gražiame Vilniaus Kalnų parke. Puikus vakaras sutraukė virš 20.000 žiūrovų. Griausmingai nuaidėjus trimų garsams, į aikštę įžygiavo 7.000 dalyvių studentų. Tradicinę šventės ugnį lietuviams įteikė estai ir, įnešant visų Pabaltijo valstybių tautines vėliavas, sveikinimo žodį tarė estų profesorius. Kaip keista, bet visoje eisenoje nebuvo matoma nei vienos tarybinės vėliavos. Lietuviai profesoriui Zabuliui pradėjus savo kalbą sakyti rusiškai, studentų tarpe pasigirdo garsūs nepasitenkinimo švilpimai ir jis tuoj pat prabilo lietuviškai. Oficialiai šventė buvo pradėta "Gau-deamus Igitur" giesme.

jant lietuviškas liaudies dainas, per visą aikštę praėjo studentai su didelėmis Estijos, Lietuvos ir Latvijos tautinėmis vėliavomis, juos palydint visų griausmingais šūkliais. Tai buvo triukšminga jaunimo tautinė manifestacija, apie kurią dar tik prieš kelis mėnesius net svajot nebuvo įmanoma. Stebint ne šimtui, bet gal net tūkstančiui milicininkų ir civilių saugumo tarnautojų viskas vyko be jokių incidentų ir nesusipratimų. Net ir daugumas vyriausybės ir partijos narių, giedant patriotines giesmes ir Lietuvos himną, kartu su visais dalyviais atsistodavo ir tuo išreiškėdavo savo pagarbą šioms giesmėms, už kurias taip neseniai grėsė kalėjimas ir net Sibiras. Stebint visa tai ir dar net dalyviu būnant, patikėti tuo negalėjau. Lyg kas būtų su magiška lazdele pamojęs ir viską taip greitai pakeitęs. Grįžtant namo ir einant gražiuoju Kalnų parko keliu, jaučiausi tikrai laimingas, matydamas taip patriotiš-

jiems buvo leista nešti vėliavėles, nes kitu atveju paradas būtų buvęs sustabdytas. Patį liūdniausią vaizdą sukėlė kauniečiai studentai. Kauno studentai, būdami lietuviškiausio miesto atstovai, neturėjo nei vienos lietuviškos vėliavėlės savo eisenoje. Štai tau ir Kaunas! Šalia manęs stovintieji žiūrovai su panieka pareiškė, jog Kaunas ne lietuviškas, bet biznierių miestas.

Tačiau vėliau, iš pačių kauniečių studentų sužinojau, kad paskirų institutų rektoriai ir vadovai buvo jiems labai griežtai uždraudę nešti lietuviškas vėliavas savo eisenoje, kai kam net ir pagrasindami, kas vėliau buvo net ir Vingio parko mitinge pasakyta. Ką padarysi, ši kartą kauniečiai tikrai pabijojo.

Jau daug geriau pasirodė Klaipėdos studentai, gana dideliu skaičiumi nešini lietuviškų vėliavų. Jie nepabijojo grąšininimų ir, lietuviškomis vėliavomis nešini, linksmiai žygiavo Vilniaus gatvėmis.

Antrosios dienos šokių šventė įvyko didžiajame "Žalgirio" futbolo stadione. Ypatingai gražus buvo atidarymas ir dalyvių paradas. Ir vėl labai gražiai pasirodė estai su masiniu meninės gimnastikos merginų pasirodymu ir ypatingai gražiais drabužiais bei dar gražesnėmis estaitėmis.

Latviai savo programą atliko gana neblogo, tik nežinau, ar šokis su rankšluosčiais nėra iš lietuvių pasiskolintas? Šokių šventėje pasirodė svečiai slovakai, baltarusiai ir rusai su savo tautinių šokių grupėmis.

Lietuvių šokėjų pasirodymas buvo pats didžiausias ir tikrai gražiausias. Pagalvojau, kad maždaug tuo pačiu metu buvo ir Hamiltone, Kanadoje mūsų Vakarų pasaulio lietuvių tautinių šokių šventė. Gaila, kad jų nemačiau ir palyginti negalėjau. Baigiantis šokių šventės programai, garbės sargyboje buvę ir prie savo Estijos, Lietuvos ir Latvijos didelių vėliavų stovėję studentai, kaip ir pereitą naktį Kalnų parke, pradėjo savo eisena aplink stadioną, kada visi šokėjai jau buvo aikštės viduryje. Tačiau ši eiseną pasibaigė blogiau. Jiems priartėjus prie pagrindinių tribūnų, kelią pastojų vienas prie kito išsirikiavę milicininkai ir jų vadas, storasis pulkininkas, parodė jiems, kad jie turi išeiti iš stadiono į lauką. Tūkstantinė minia kelias minutes apstulbo, nežinodama kas vyks toliau. Gi vėliavnešiai, palaukę kelias minutes, nenuėjo jiems nurodytu į lauką keliu, bet apsisuko ir pradėjo žygiuoti atgal, miniai plojant ir šaukiant "Valio!" Atėję iki savo buvimo vietos, jie pradėjo eiti į aikštės vidurį, šokėjams padarius platų taką ir, jau visam stadionui triukšmingai plojant ir šaukiant. Kurį laiką pabuvę viduryje aikštės, prieš tą pačią tribūną, pro

kurią jiems nebuvo leista praeiti, jie grįžo atgal į savo garbės stovėjimo vietas ir ši šokių šventė buvo baigta masiniu visų sušoktu "Suktiniu".

Patį įdomiausią ir įspūdingiausią buvo paskutinioji Dainų šventė, vykusio didžiajame Vingio parke. Pradėta galingu pučiamųjų orkestru, palydint trimtais ir uvertiūra "Gau-deamus". Paskirose programose estai, su savo dainomis ir meninės gimnastikos kolektyvu, atliko tur būt pačią geriausią šventės programą, kuri buvo baigta Estijos tautine giesme.

Latviai savo programą pradėjo su "Piemenų balsais", vėliau išpildydami savo tautinės "Lygos" šventės vakarą, uždegdami tradicinius laužus, su fakelais šokdami ir parodydami savo liaudies tradicinės šventės programą. Visa bėda, kad užkurdami savo laužus, jie naudojo taip nevalytą benzina ar alyvą, kuri tik uždūmino visą Vingio parką, kad aš net neįsivaizduoju, kaip tie daininkai galėjo dainuoti, nes man, esant jau toliau, dūmai akis griaužė, o ką jau kalbėt apie oro užteršimą šiame gražiame parke.

Lietuviai savo programą pradėjo Maironio daina "Užtraukim naują giesmę", kurią baigus pasipylė ilgi plojimai ir šauksmas "Lietuva, Lietuva". Po gana banalios, kaip vėliau spaudoje pareiškė patys studentų atstovai, neleidžiant pačiam akademiniam jaunimui pareikšti savo norų dėl programos ir nustatant tik visiems privilegijuotiems muzikos žinovams, nors jau ir susenusiems, programos, šventė oficialiai buvo baigta daina "Kur bėga Šešupė". Ją pabaigus, visa didžiulė minia, pritariant chorams, sugiedojo "Lietuva brangi" ir Lietuvos Himną, po ko, gal daugiau negu dešimtį minučių, visi šaukė "Lietuva, Lietuva" ir daugelio akyse matėsi džiaugsmo ašaros. Po Lietuvos Himno latviai pradėjo ir sugiedojo savo Himną "Dziesvs sveti Latviju".

Dar ilgai Vingio parke skambėjo lietuviškos dainos, kai jaunimas pradėjo tikrai jaunatviškai linksintis, dainas papildant šokiais. Aš gi, kartu buvęs su Amerikos kelionių biuro vadove Brone Barkauskiene ir mūsų dainiaus Kipro Petrausko dukra Aušra, pasipuošę gautu ažuolo vainiku, pėsčiomis patraukėme į "Lietuvos" viešbutį ir kartu su tūkstantine grįžtančių žmonių minia, daugumai nešant trispalves vėliavėles ir dainuojant lietuviškas dainas, jautėme tą pakilią ir patriotinę nuotaiką, džiaugdamiesi, kad tas viskas vyksta mūsų senojoje sostinėje Vilniuje.

Pabuvus tokiuose jaunatviškai lietuviškuose renginiuose, žmogus nei nepajunti kaip ir pats daugeliu atvejų atjaunėję, net ir primiršdamas, kad gyvenimiškai ten apačioje žemės, tame tolimajame nuo Lietuvos - kengūrų krašte.

IŠ PASALŲ

Kam gi savo vardą skelbti?
Jį rašyti kurių galų?
Nes juk kito kailį skalbti
Patogiaus iš pasalų.

Minim etiką ir grožį,
Be deguto ir smalų,
Paskui plytgalium užvoži
Jam tvirtai iš pasalų.

Komplimentus tiems sakyki,
Prie arbatų ar alų,
O paskui spaudoj skelk plikę,
Tam pačiam iš pasalų.

Daug recenzijų parašėm,
Daug išliejom rašalų,
Daug draugų gražiai sutašėm,
Garbingai iš pasalų.

Už kertės nebijom nieko,
Nei silpnųjų, nei šulų,
Purvą liekim, kuolu pliekim
Garbingai iš pasalų.

Dr. S. Aliūnas

Viena gražiausių Lietuvos upių Šventoji.

Pirmosios dienos atidarymo šventės programa buvo labai įdomi ir, ne vieną kartą girdint puikias lietuviškas dainas, per visą kūną net šūrpuliai pereidavo. Labai gerą įspūdį paliko estai. Šios X-sios šventės dalyviai, savo programos metu, ažuolo vainikais apdovanojo visus Gau-deamus šventės dalyvius, kurie buvo pakviesti kaip Garbės svečiai. Įspūdinga buvo ir jų eiseną su ugnies fakelais, merginoms šokant ir visa tai palydint dainomis. Gražiai pasirodė latviai, ypatingai, žaidimo šokyje su balanomis. Be pabaltiečių, studentų šventėje dalyvavo ir svečiai iš Prahos (Čekoslovakija) bei Leningrado, išpildę dainų ir šokių pynes.

Pirmosios dienos šventę pabaigė lietuviai su daina, vėliau pritariant ir visai tūkstantinei klausytojų miniai. Šone buvo didžiulė apšviesta eglė, o šalia jos - milžiniška Lietuvos vėliava, tai įspūdingai pajvairinama uždegtomis tūkstantinėmis žvakutėmis ir lietuvių studentų surengtu linksmu "Subatvakariu". Kalnų parko įėjimo kampe buvo padarytas ir vėliau į viršų iškeltas, milžiniškas įvairiaspalvis balionas su didžiuliu užrašu "Lietuva". Jis būdavo apšviečiamas galingų elektros prožektorių, žiūrovams tai pasitinkant su ovacijomis ir šaukiant "Lietuva", "Lietuva".

Vakaro pabaigoje, visiems dainuo-

kai nusiteikusį jaunimą, kuriam Lietuva ir visa kas lietuviška yra brangiausia.

Antroji "Gau-deamus" diena prasidėjo masine dalyvių eiseną M. K. Čiurlionio gatve iki "Žalgirio" sporto stadiono. Pirmieji žygiavo estai. Dainavo, šoko ir dažnai surikdavo "Lietuva", ką tūkstantinė žiūrovų minia palydėdavo plojimais ir šūkiais "Estija", "Estija". O kiek vėliavų estai nešė: didelių ir mažų, tautinių ir savo universitetų. Atrodė, kad tai buvo vėliavų miškas, reiškiantis: mėlyna - dangų, juoda - žemę ir balta - viltį. Visa tai rodė tautinę meilę savo kraštui.

Estus sekė latvių studentai. Jie taip pat džiaugsmingai žygiavo, dainuodami savo latviškas dainas. Tautinių vėliavų buvo taip pat daug, bet ne tiek kiek estų.

Ir pagaliau pradėjo žygiuoti didžiausia lietuvių grupė. Čia jau iš karto galima buvo pastebėti skystoką lietuviškų vėliavų skaičių. Tačiau šeimininkai vilniečiai buvo patys patriotiškiausieji ir jų eilėse tautinių vėliavų buvo daugiau. Net jų orkestras, kurio dalyviai prie savo instrumentų buvo prisitvirtinę lietuviškas vėliavėles, jiems įsakius jas nuimti, padėjo savo instrumentus ant žemės ir atsiskė žygiuoti. Tik paskutiniu momentu, kai jau eiseną pajudėjo,

Viešint okupuotoje Lietuvoje, besidžiaugiant giminių vaišingumu, nuosirdumu, jų melle ir ilgesiu, visada pravartu pasidomėti ir Lietuvos dabartiniu ekonominiu gyvenimu. Pasižvalgius krautuvėse, galima geriau pažinti ir krašto ekonominį gerbūvį.

Vieną popietę, atsiradus valandėlei laiko, labai mielas giminaitis Viliukas pasisiūlo Vilniuje parodyti vieną savitarnos maisto parduotuvę. Tad ir pasižvalgykime parduotuvėse.

Pats pastatas gana didelis, iš lauko gerai atrodantis, gražioje miesto vietoje. Viduje interjeras taip pat gana modernus ir įdomus. Prie atviro šaldytuvo su mėsos produktais, stovi tarnautojai – vyriškis ir moteriškė, kaip dera mėsos pardavėjams, apsirengę baltais švarkais, galvas pridenę baltomis kepurėmis. Tai labai panašu ir į Amerikos maisto krautuvių patarnautojus. Šaldytuvas beveik tuščias, pora nupeštų vištų, keletas gabalų storokų lašinių, nemažai rūkytos žuvies.

Užkalbiname vyriškį stovintį prie svarstyklių, tokių gremėzdiškų, senoviškų. Teiraujuosi apie mėsos gaminius.

– Gaila, dabar mažokai ką beturime – atsako pardavėjas. Bet čia pat paduoda didelį dubenį su karvės kojomis, kurias pavadinau arklio kanopomis.

– Iš šios mėsos žmonės košeliene verda – paaiškina pardavėjas.

Užkalbinu ir gana dailliai naujus, už mėsos šaldytuvo stovinčią merginą. Teiraujuosi, kada bus daugiau geros mėsos.

– Tai ne mano sritis – šaltai, be šypsenos atsako mergina.

– atsako. Bendras įspūdis – Gorbačiovas teisingai susirūpino ekonomika. Lietuva žemės ūkio kraštas, o žemės ūkio produktų stokoja. Kai kur prie vaisių pardavimo būdelių gatvėse taip pat matosi eilutės.

Prie tos krautuvės, aikštėje prekiauja "laisvieji prekybininkai". Ilga eilė moterų sėdi ant žemų kėdučių ar dėžių, o prieš juos prekystaliai. Prekės – namie auginti agurkai, mėlynės, vyšnios, voveruškos, gėlės, agrastai ir dar kai kas.

Užkalbinu švariai apsirengusią, brunetę agurkų pardavėją. Ji jauna, gal 35 metų. Agurkai atrodo gražūs ir skanūs. Kalbinu prekybininkę. Kaip sekasi? Ar gerai uždirbate?

– Šie metai mums blogi. Agurkų pareikalavimas mažas, nes jų priauginome visi ir daug. Mat praėjusiais metais jų derlius buvo blogas, pirkėjų buvo daug. Tai sekėsi labai neblogai. Pernai per tokį patį laiką uždirbdavau iki 100 rublių, o šiandien vos 27 rublius. Pirkite, ponas, agurkiukų, jie skanūs, – atvirai paaiškino moteris.

Prisipažinau, kad agurkus labai mėgstu valgyti su medumi, bet ši karta neturiu progos jų paragauti. Padėkojęs prekybininkei už pasiūlą, palinkėjau didesnės prekybos šiuose persitvarkymo metuose.

Klaipėdoje užsukome į daržovių ir duonos parduotuves. Krautuvėlės mažos. Daržovių krautuvėje net trys eilutės prie kasos. Daržovių beveik nėra. Matėme apie 10 galvų sugedusių kopūstų, keletą maišelių raudonų bulvių, keletas citrinų ir nedideliais kiekiais kitų produktų. Vargas, pagalvojau, tiems žmonėms, kurie čia perka tokias daržoves. Mano buvusio-

"Laisvoji prekyba" Vilniaus gatvėje. Tik prekių pasirinkimas mažas

Taigi pokalbis apie prekybą baigiasi. Paragavimui nupirkame didoką rūkytą žuvį. Gana skani. Rūkytų žuvų produktų buvo nemažai.

Atrodo, kad krautuvėje modernios lentynos ne madoje. Dideli kiekiai vadinamų vaisvandenių metalinėse lentynose išrikiuota viduryje krautuvės. Keletas maišelių cukraus, druskos, miltų. Menkas pasirinkimas uogienių. Pieno produktų skyrius labai menkutis, šaldytuvuose keletas maišelių pieno. Žvilgtelėjus ir į švarą. Tarnautojos vaikštinėja nieko neveikdamos, tačiau šaldytuvai prašosi vandens, šepetio... Bet greičiausiai tai irgi ne jų sritis.

Savitarnos krautuvėje vežimukai maži, gal tilptų dvi galvos kopūstų. Pro šalį važiuoja jauna moteris.

– Kodėl tokie maži vežimėliai? – užkalbinu.

– Pagal prekių gausumą ir vežimėliai,

je krautuvėje būtų viskas seniai išmesta. Duonos krautuvėje gaminių nedaug. Maži kepalukai duonos. Nepastebėjau kitų gaminių, bet čia eilutės nebuvo.

Prie vienos aikštelės Klaipėdoje, ant suoliuko sėdi jauna ponė. Vėžimėlyje labai graži, labai gražiai papuošta šešių mėnesių mergytė. Apie mamą sukinėjasi ir labai gražia lietuviška tarsena čiauska penkių metų berniukas. Užkalbinu ją. Pasisakau, kad esu Amerikos lietuvis ir žurnalistas. Noriu pasikalbėti apie dabartinį gyvenimą Lietuvoje. Pasakau, kad pokalbį įrašysiu į juostą. Mielai sutiko pasikalbėti. Į mano keliamus klausimus atsakė: "Daržovių krautuvėse mažoka, nes kolūkiai ir "daržininkai" daržoves suveža į didelius turgus. Ten daržovių didelis pasirinkimas tik brangiau. Krautuvėse kas lieka. Perka tik tie, kurie grįžta iš darbų kada turgus jau uždarytas.

Gaminamos prekės yra labai prastos kokybės. Jų niekas nenori pirkti. Visi ieško importuotų. O kada parduotuvėse pasirodo geros prekės, tada prie jų susirenka didelės eilės, o žmonės dėl tų prekių tarpusavyje "mušasi". Netikiu į greitą ūkinį pagerėjimą. Bet gyventi įmanoma." Paklausiau koks dukrytės vardas. "Nekrikštyta" atsakė ponė. Tad ar tikinti jūsų šeima?

– Taip, tikinti.

– Tad šią gražią mergytę pakrikštykite, kaip dera Klaipėdoje gyvenant Jūratos arba Birutės vardu, – pasiūlau pokalbininkei.

– Tai tikrai gražūs vardai. Ačiū. Taip ir padarysime. Pakrikštysime.

Maloni pašnekovė atvėrė savo širdį apie šeimą, apie savo rūpesčius. Jai padėkojau ir palinkėjau sulaukti šviesių dienų ir gerbūvyje. Iš šių kelių žvilgsnių jau galima susidaryti vaizdą kokiais rūpesčiais tenka gyventi lietuviai savoje tėvynėje. Bet tėvynainiai per daug nesiskundžia savo dalia, o tik kaip dabar matome, jie nori laisvės ir savarankiško gyvenimo visose srityse, įskaitant ir ekonominį gyvenimą.

OKUPUOTOJE LIETUVOJE

ŠOKIAI PLUNGĖS KAPINĖSE

"Tiesa" dabar kartais pateikia žinių iš Lietuvos miestų ir rajonų laikraščius. Rugpjūčio 7 dienos laidoje, skaitytojai supažindinami su Plungės rajono laikraščio "Vienybė" paskelbtu rašiniu "Išniekintas atminimas", kuriame rašoma: "Ne taip seniai Plungės miesto kapinėse buvo išvartyti, sudaužyti paminklai, sutrypti kapai. Mat keli dvidešimtmečiai sumanė pasilinksinti. Šioje baisioje šventvagystėje dalyvavo ir dvi Plungės vidurinės mokyklos merginos. Girti ėjo per kapines, daužė paminklus. Ant kapo šoko komjaunuolė moksleivė. Vyko tikra pragaro puota. Tik vienintelis jaunuolis pasakė: "Aš negaliu matyti, kaip trypia kapą" ir nubėgo. Kitiems širdys neskaudėjo. Ėjo dar atsinešti degtinės. Vėl šoko, dainavo. Ir niekas negirdėjo šventos žemės aimanos. Šokiai kapinėse baigėsi teismu ir bausmėmis. Rajono prokuroras teisme kalbėjo, jog kapo išniekinimas – retas nusikaltimas. Juo labiau jis turėtų būti smerkiamas.

MAIRONIO NAMAS KAUNE

Maironio name Rotušės aikštėje 1965 metais įsikūrė Lietuvos Literatūros muziejus, kuriam priklauso ir Maironio butas, dabar susilaukęs naujovių. Viena kambaryje dabar vėl pakabintas Vytauto Didžiojo paveikslas, kitame – dvasininko drabužius dėvinto Maironio portretas. Atnaujinta didžioji svetainė, kurioje Maironis priimdavo gausius svečių būrius. Jos sieną puošia Vyčio ženklas.

Maironio butui vis dar trūksta pilno autentiškumo: kaip paaiškino viena iš muziejaus darbuotojų, siekiant visiškai autentiškai atkurti Maironio butą, reikėtų ant jo darbo stalo pastatyti Nukryžiuotąjį. Kabėjo Nukryžiuotasis ir ant vieno kambario sienos. Visa tai yra išlikę ir saugoma muziejaus fonduose. Tačiau muziejaus darbuotojai negauna leidimo eksponuoti šiuos daiktus. Keistas dalykas. Juk, su leidimu ar be leidimo, visi mes gerai žinome, kad Maironis buvo dvasininkas, giliai tikintis žmogus ir jo bute, be abejo, buvo religinio kulto daiktų.

TRUMPAI IŠ VISUR

Masačusetto valstijoje, JAV anglikonų vyskape įšventinta juodaodė moteris Rev. Barbara Harris. Jos paskyrimas vyskupu augziliaru ir įšventinimas iššaukė karštus ginčus anglikonų vyskupų tarpe.

Popiežius Jonas Paulius II ilgu apaštališku laišku moterų klausimu, patvirtino moterų lygybę ir orumą, tačiau griežtai pasisakė prieš moterų šventimą į kunigus.

Vakarų Vokietijos kancleris dr. Helmut Kohl lankosi Australijoje. Jo vizitas skirtas Australijos 200 metų jubiliejui; jo metu dr. Helmut Kohl yra numatęs ir prekybinius pasitarimus su Australijos vyriausybe.

Estijos sostinėje Taline Liaudies Frontas susirinko savo pirmam kongresui. Šiame kongrese bus išstatyti reikalavimai dėl visiško ekonominio ir politinio savistovumo suteikimo Estijos respublikai. Estijos komunistų partijos sekretorius Vaino Valas ne tik kad pritaria naujam Liaudies Fronto judėjimui bei reikalavimams, bet, grįžęs iš Maskvos, ir matomai gavęs paties M. Gorbačiovo palaiminimą, kviečia aktyviausius Liaudies Fronto veikėjus naujam darbui Estijos vyriausybės gretose. Šiuo metu stebėtojai užsienyje mano, kad aktyviai veikiančių Liaudies Fronte, Estija turi net apie 60.000 žmonių.

Gorbačiovas iš pagrindų pertvarkė Sovietų Sąjungos politinę vadovybę – politbiurą, staiga sušaukęs centrinio komunistų partijos biuro pasitarimą, kad gauti tokie sprendimai pritarimą. Iš politinio biuro pasitraukė, ar atleisti, penki nariai, pakeičiant juos jaunesniais. Pats Michailas Gorbačiovas perėmė Sovietų Sąjungos prezidento pareigas iš pasitraukusio Andrej Gromyko.

Praėjus 32 mėnesiams po kosminio laivo "Challenger" katastrofos Floridoje, iš tos pačios Cape Canaveral bazės amerikiečiai vėl paleido, jau pagerintą, to paties tipo kosminį laivą "Discovery". Spalio 4 dienos ryte, Kalifornijoje laivas su penkių žmonių įgula sėkmingai grįžo į žemę.

Sovietų žvalgybinis satelitas "Kosmos 1900", išėjęs iš kontrolės, prieš keletą dienų sudegė virš vakarų Afrikos, vos tik nusileidus į atmosferą.

Izraelio gynybos ministro Jicak Rabin pareiškimu, kariuomenei liepta šaudyti į akmenis svaigančius palestiniečius kulkomis, ...kad juos suželsi. Tokiu būdu Izraelyje galvojama greičiau užgniaužti jau devynis mėnesius užsitęsusių arabų sukilimą Izraelio užimtose srityse.

Sovietų užsienio reikalų ministras Eduardas Šavarnadzė pranešė Jungtinių Tautų Forume, kad sovietai užbaigė pirmąją Afganistano evakuacijos fazę.

Tolesnis karinių jėgų atitraukimas esąs sustabdytas, kadangi Pakistanas pažeidžia Ženevos sutartį, leisdamas afganų sukilėliams laisvai puldinėti iš bazių Pakistane.

Lenkijos ministru pirmininku paskirtas Mečislovas Rakovskis, buvęs žurnalistas, ekonominių reformų šalininkas. Tačiau, M. Rakovskis yra žinomas, kaip aršus Solidarumo ir jo lyderio Lech Valensos priešininkas.

SEOUL

MEDALIAI AUSTRALIJAI

Aukso

Sidabro

Bronzos

VYRŲ KREPŠINIS

Sovietų Sąjunga - JAV 82:76
Pralaimėjus susitikimą su sovietų krepšininkais, Amerikos olimpinė vyrų krepšinio komanda pirmą kartą nepateko į olimpinį finalą. Rimas Kurtinaitis šiame susitikime pelnė net 28 taškus, Šarūnas Marčiulionis 19 ir Arvydas Sabonis 13.

Sovietų Sąjunga - Jugoslavija 76:63
Aukso medalio laimėjimas, galima sakyti nėra joks sovietų nuopelnas, tai greičiau mūsų "Žalgirio" pergalė. Beveik visą finalinį susitikimą žaidė keturi Kauno "Žalgirio" krepšininkai, kuriems tik talkino po vieną rusą. Ir

kaip galla, kada pagalvoji: "O jeigu jie, lietuviai, būtų galėję žaisti po lietuviška trispalve, aukso medaliu išgarsinti ir šlovinti Lietuvą." Ar ne karti istorijos ironija net ir sporte - sovietų laimėjimas lietuvių rankomis. Šarūnas Marčiulionis pelnė 21 tašką, Arvydas Sabonis 20 taškų, Valdas Chomičius 12 ir Rimas Kurtinaitis 10.

JAV - Australija 78:49
Australijos krepšininkai žaidė su Amerikos krepšininkais dėl trečios ir ketvirtos vietų. Susitikimui pasibaigus, Australijos olimpinei rinkinei teko ketvirtąją vietą.

MOTERŲ KREPŠINIS

Australija - Sovietų Sąjunga 60:48
Australijos spauda triukšmingai skelbė sovietų krepšininkių pirmąjį pralaimėjimą per visą olimpinę istoriją, pralaimėjimą Australijos krepšininkėms.

Jugoslavija - Australija 57:56
Šis susitikimas baigėsi daug liūdniau. Iki žaidimo pabaigos likus tik penkioms sekundėms, australės prarado kamuolį. Rezultatas - vienu tašku pirmauja australės. Liko 2 sekundės. Jugoslavių metimas. Yra! Tiesiog

tragiškas pralaimėjimas, pralaimėtas susitikimas, pralaimėtas olimpinis sidabro medalis.

JAV - Jugoslavija 77:70
Po šio susitikimo aukso medalis atiteko amerikietėms, sidabro - jugoslavėms.

Sovietų Sąjunga - Australija 68:53
Antras susitikimas su sovietų krepšininkėmis australėms atnešė pralaimėjimą ir ketvirtąją vietą Olimpiados lentelėje.

FUTBOLAS

Australijos ir Jugoslavijos futbolininkų susitikimas baigėsi rezultatu 1:0. Ir šioje sporto šakoje australai nustebino žiūrovus įveikdami Europos futbolo galiūnus. Laimingą įvartį įmušė Sydnejaus "Marconi" klubo žaidėjas Frank Farina. Tokiu pačiu rezultatu baigėsi ir pergalė prieš

Nigerijos futbolininkus, įamžinusi australų sportininkus ketvirtaisiais tarp geriausių olimpiados vienuolių.

Futbole aukso medalis teko sovietams, po pratęsimo nugalėjus brazilus rezultatu 2:1, sidabras liko brazilams ir bronzą Vakarų Vokietijai rezultatu 3:0 įveikusiai Italijai.

TINKLINIS

Vyrų tinklinis

Vyrų tinklinyje pirmoji vieta teko JAV, antroji - Sovietų Sąjungai, trečioji - Argentinai.

Moterų tinklinis

Aukso moterų tinklinyje laimėjo Sovietų Sąjungos tinklininkės, sidabro - Peru žaidėjos ir bronzą - Kinijai.

MARATONAS

Olimpinis maratonas prasidėjo rekordiniu geriausiu pasaulio atletų skaičiumi. Maratono trasa turėjo 42 kilometrus ir 195 metrus. Maratoną pradėjo 124 bėgikai.

Italijai teko laukti net aštuonias dešimtis metų kol maratone gaus laimėti aukso medalį. 1908 metais Londone Italas Petri pirmasis baigė maratoną, tačiau buvo diskvalifikuotas daktarams pagelbėjus nubėgti paskutinius 50 metrų.

Šių metų olimpiados maratono laimėtojas Italas Gelindo Bordin

užbaigęs maratoną iš džiaugsmo bučiavo žemę. Sidabro medalis teko Kenijos bėgikui Douglas Wakihuri ir bronzos - mažos Afrikos valstybėlės Džibuti turinčios tik 62 tūkstančius gyventojų, bėgikas Achmed Salah. Australų atstovai maratone Rob de Castella atbėgo aštuntuoju, Steve Moneghetti penktuoju.

Laimėtojai įbėgus į stadioną, 70 tūkstančių žiūrovų sukėlė milžiniškas ovacijas. Jis nubėgo per 2 valandas 10 minučių ir 32 sekundes.

SKIRKIME SUSITIKIMUS SU DRAUGAIS - LIETUVIŲ DIENŲ METU, ADELAIDĖJE

"Mūsų Pastogė" Nr.40 1988.10.10 pusl.6

New Yorko LAK vyrų krepšinio komanda. Iš kairės kūpo: J. Matulaitis, R. Vaitkus, M. Vaitkus, J. Milukas ir G. Mikalauskas. Stovi iš kairės: J. Didžbalis, R. Naronis, C. Schaefer, R. Šimkus, P. Torney ir S. Birutis.

Tik didesni sąskrydžiai sėkmingai sutraukia lietuvišką jaunimą pabendravimui - šiuo motto vadovaudamasis New Yorko "Atletų" klubas pasiryžo vykti į III Pasaulio Lietuvių Sporto žaidynes su savo geriausiomis sportinėmis jėgomis ir visu pusšimčiu sportininkų.

Seniausias JAV lietuvių sporto klubas įsteigtas 1920 metais. Ambicinga pradžia su 20 narių reiškėsi beisbole, bokse, imtynėse ir sunkumų kilnojime. Tačiau be sporto, klubas turėjo didesnių tikslų. Greit išgijęs nuosavus namus, klubas padėdavo įsikurti naujai atvykusiems tautiečiams, dėjo pastangas gimtosios kalbos išlaikymui. Atgavus nepriklausomybę, finansiniai rėmė Lietuvą.

Tų laikų garsus imtynininkas A. Kondratas buvo vadinamas "Lithuanian Lion", tokį vardą vėliau gavo ir LAK narys Vitas Gerulaitis. Klubo garbės nariu buvo ir pasaulio sunkaus svorio bokso meistras Jack Sharkey - Žukauskas.

Klubo sportinė veikla smarkiai pagyvėjo, kai didžiosios emigracijos banga į New - Yorką atnešė daugelį žinomų sportininkų. Krepšinio komanda su Biručiu, Bagdonu, Grybausku ir kitais, 1955 ir 1957 metais laimėjo ŠALFAS sąjungos meistro titulą. Krepšininkus sekė stalo tenisininkai su Meilum, Garunkščiu ir Adomavičium, šachmatininkai su Vilpišausku ir Stakniu.

1960 metais Brooklyne ir New Yorke atskirai veikę klubai susijungė į "Atletą", kurio pirmininku buvo A. Vakselis. Tuo metu iškilo futbolo sekcija su penkiomis komandomis, kurių pirmoji puikiai pasirodė vietinėje lygoje, laimėjo taurės varžybas. Tačiau senesniesiems klubo darbuotojams ir sportininkams po truputį išeinant į pensiją, jaunesnioji karta nespėjo pakeisti išeinančių, ir klubo veikla pradėjo blėsti.

Laimei, likimas New Yorkui buvo dosnus - iš Toronto persikėlė Pranas Gvildys. Tai garsus sportininkas,

Kanados ir lietuvių daugiakartinis stalo teniso meistras, energingas sporto darbuotojas. Jam perėmus Rytų Sporto Apygardos vadovavimą, sportinė veikla tuoj pagyvėjo, atkreiptas dėmesys į LAK jaunimą pradėjo nešti rezultatus. 1974 metais vyrų krepšinio komanda vėl lietuvių meistras, puikiai veikia stalo ir lauko teniso sporto šakos, šachmatai, gyvuoja futbolas. Atsiranda "Kultūros Židinys", kuriam sporto klubas sukaupe 200.000 dolerių ir gavo prieglobstį treniruotėms bei rungtynėms. 1986 metais LAK suruošia puikias sąjungos metines žaidynes, o klubo krepšinio komanda po tiesiog dramatiškų, net su dviem pratęsimų, finalinių rungtynių prieš Toronto "Aušrą", pasipuošė dar vienu meistro titulu. Tai ir buvo paskutinis paskatinimas kelionei į Australiją.

Ir štai, dėka Prano Gvildžio sumanaus organizavimo ir energijos, LAK atvyksta į Adelaidę su vyrų ir jaunių krepšinio ir moterų tinklinio komandomis. Kartu vyksta būrys lauko tenisininkų, šachmatininkų bei plaukikų. Vyrų komandoje bus keletas buvusių universitetų žaidėjų su Ričardu Šimkum priekyje. Jis yra 6,9 pėdų ūgio, su savo gimnazija laimėjęs meistro titulą, išrinktas į All - State rinktinę, Princeton universiteto pažiba, centro puolėjas, kviestas į New Jersey Nets profesionalų komandą, metus laiko žaidęs Šveicarijos profesionalų lygoje.

Lauko tenisui atvyksta Rita Jasaitytė, geriausia lietuvių žaidėja, kartu su ja V. Vebeliūnienė ir Pranas Gvildys. Šachmatininkams atstovaus Staknys ir Didžpinigaitis. Plaukime dalyvaus broliai Bork, kurie yra laimėję daugelyje varžybų. Yra net tikimybė, kad atvyks ir antra vyrų krepšinio komanda.

Šiai didžiulei grupei vadovaus P. Gvildys, A. Jankauskas, A. Razgaitis, J. Milukas, P. Torney ir klubo pirmininkas A. Mačiulis.

ŠALFAS informacija

SPORTINIAI PASITARIMAI VILNIUJE

Rugpjūčio mėnesio pabaigoje, Vilniuje įvyko Lietuvos sporto vadovų, sporto darbuotojų ir žurnalistų susirinkimas, kuriame dalyvavo Lietuvos Sporto Komiteto pirmininkas Z. Motiekaitis su savo pavaduotoju, "Žalgirio" sporto draugijos pirmininkas V. Nėnius, Jūrinio būriavimo sąjungos pirmininkas I. Miniotas, kai kurių laikraščių ir kitų sporto šakų atstovai, "Gimtojo Krašto" tuometinis redaktorius Z. Aleksiejūnas (vyr. redaktoriui A. Čekuoliui išvykus į Ameriką), Persitvarkymo Sąjūdžio narys rašytojas V. Petkevičius ir

svečiai iš užsienio: V. Adamkus ŠALFAS pirmininkas iš Čikagos ir žurnalistai J. Mašanauskas vyresnysis iš Melbourne, A. Laukaitis iš Sydnejaus. Viso susirinkime dalyvavo apie 20 asmenų. Susirinkimui pirmininkavo "Tėviškės" draugijos pirmininkas V. Sakalauskas.

Pirmąjį pranešimą padarė Jūrinio Būriavimo sąjungos vadovas I. Miniotas. Jau yra susitarta su Kanada ir jachtomis bus plaukiama per Atlanto vandenyną. Jie norėtų gauti ir

Nukelta į 7 pusl.

SPORTINIAI PASITARIMAI VILNIUJE

Atkelta iš 6 pusl.

užsienio paramos. Greitu laiku jis pats skrenda į Ameriką, kur dėl šios kelionės bandys tartis su Amerika. Jie norėtų namo grįžti per New Yorką ir iš ten išplaukti į Klaipėdą. Būtų dvi ar trys jachtos ir tai įvyktų gegužės mėnesį. V. Adamkus pasakė, kad jis, grįžęs namo, susitikis su kitais sporto vadovais ir, manęs, kad Amerikos lietuviai tame reikale tikrai padės, kadangi plaukiama bus lietuvių ir tuo pačiu propaguojama Lietuva.

Buvo iškeltas klausimas dėl Lietuvos sportininkų dalyvavimo III Pasaulio Lietuvių Sporto žaidynėse, kurios vyks šių metų gale Adelaidėje. Šiuo klausimu jau anksčiau buvo užmegzti ryšiai su Adelaide ir, kaip pranešė Z. Motiekaitis, susitarta su šventės rengimo pirmininku J. Jonavičium, kad iš Lietuvos į žaidynes atvyksta 14 sportininkų: 8 jaunieji, 21 metų krepšininkai, lauko tenisininkai, plaukimo ir šachmatų žaidėjai, nors galutinė sudėtis gali ir pasikeisti. Laukiama tik oficialaus pakvietimo, kuris vėliau buvo pasiūstas iš Adelaidės. Vadovų buvo paklausta ar nebus problemų dėl Lietuvos vėliavų ir Himno? Dabar tai tikrai nėra jokių problemų dėl to, nusišypsoję pasakė vadovai. Visa problema gali būti tik labai trumpas laikas visų bilietų sutvarkymui ir vizų gavimui. Su šiuo pirmuoju Lietuvos sportininkų dalyvavimu Pasaulio Lietuvių Sporto žaidynėse Adelaidėje, prasidės ir nauja era viso pasaulio lietuvių sportininkų bendravimui ir artimesnių ryšių palaikymui. Tai seniau darė tik rašytojai, muzikantai ir teatralai.

Sporto komiteto pirmininkas Z. Motiekaitis savo žodyje iškėlė svarbą sportinio lietuviško bendradarbiavimo pasaulyje ir padėkojo V. Adamkui už visą jo paramą ir Australijos lietuviams už Lietuvos sportininkų pakvietimą dalyvauti žaidynėse Adelaidėje.

Toliau susirinkime buvo iškeltas Tautinės Lietuvos Olimpiados būtinumo testas klausimas. Apie tai buvo plačiau kalbėta ir pasisakyta visų trijų kontinentų atstovų. Pasiūlymas visų buvo be išimties teigiamai priimtas ir manoma, kad tokia olimpiada gali būti surengta laike dviejų metų Vilniuje, pakviečiant viso pasaulio lietuvių sportininkus dalyvauti joje. Tai būtų tik labai stiprus ryšys tarp viso pasaulio lietuvių sportininkų, o tuo pačiu ir įvyktų 1938 metų Tautinės Lietuvos Olimpiados pratęsimas, kurios penkiasdešimt metų sukaktį mes švėsime šiais metais Adelaidėje.

"Žalgirio" sporto draugijos pirmininkas V. Nėnius pranešė, kad jau kitais metais Lietuvoje bus pradėtas tradicinis "Dariaus ir Girėno" taurės krepšinio turnyras, į kurį bus pakviestos tų valstybių pro kurias skrido ir žuvo Darius ir Girėnas, komandos. Darius buvo vienas iš lietuviškojo sporto ir ypatingai krepšinio pradininkų, taigi šis turnyras ir bus jo ir Girėno atminties pagerbimas.

Dėl "Žalgirio" vyrų krepšinio komandos važiavimo į Ameriką, kas buvo numatyta padaryti po Seulo olimpiados, paaiškėjo, kad tuo metu Amerikoje viešės Sovietų Sąjungos krepšininkai ir treneris Gomelskis iš tos rinktinės neišleidžia geriausių lietuvių žaidėjų. Kaip V. Adamkus pasiūlė "Žalgiriui", tai jeigu kada nors jie bandys važiuoti į Ameriką, tai turi būtina tai daryti prieš Sovietų Sąjungos rinktinės gastroles ten. Amerikos lietuviai ir universitetų bei

koledžų komandos jų tikrai pas save lauks su didžiausiu susidomėjimu.

V. Adamkus pranešė pasiūlymus, kokius siūlo profesionalai Arvydui Saboniui. Tai yra 5,5 milijono dolerių, sutinkant paimti dar vieną studentą krepšininką, apmokant jam visas studijų ir kitas išlaidas, kad šis studentas būtų su Saboniu ir krepšinio partneriu. Priėmus tokį pasiūlymą, Arvydas Sabonis būtų pirmasis europietis visoje MBA lygoje gavęs tokias sąlygas. Vėliau būtų pakviesti keturi jauni krepšininkai iš Lietuvos vasaros krepšinio stovyklai Amerikoje, kur jie būtų treniruojami geriausių trenerių ir tuo pačiu būtų pirmieji europiečiai, tokius pasiūlymus gavę tik Sabonio dėka. Tokios galimybės yra nepakartojamos ir jie nori, kad Sabonis žaistų pas juos vienus metus. Jie jau norėjo, kad jis tuoj po Seulo olimpiados, skristų į Ameriką, o ten jam jau bus pasirūpinta viskuo. Gal ką nors panašaus galėtų gauti ir Marčiulionis, kai Kurtinaitis norėjo važiuoti į Vakarų Vokietiją ir ten žaisti, "Žalgirio" pirmininkas V. Nėnius su apgalestavimu pasakė, kad pirmas dalykas, tie visi reikalai buvo pasiūlyti ne jiems Vilniuje, bet Maskvoje, nors Sabonis yra jų komandos žaidėjas ir turėtų būti pirma tariamasi su jais ir pačiu Saboniu, nes juo dabar yra "pirkliaujama" kaip su koku "baltu vergu". Antra, "Žalgiris" šiais metais į užsienį išvykti neįeis nei vienas savo žaidėjas, nes išėjus keturis geriausius jų žaidėjus, visa komanda griūna, tuo labiau kad jie šiais metais turi žaisti Europos Taurėje ir Sovietų Sąjungos pirmenybėse. Šiuo metu jie turi keturis gerus jaunius, iš kurių trys dar yra kariuomenėje ir žaidžia jos rinktinėje, taip kad, po metų, kai jie grįš į Lietuvą ir, bent dalinai, galės pakeisti šiuos žaidėjus, tada "Žalgiris" išleis Sabonį ir kitus. Ir tai yra galutinis sprendimas.

A. Laukaitis iškėlė, ypatingai spaudos atstovams, klausimą, kodėl sportinėje ir iš viso Lietuvos spaudoje yra vartojama tiek daug svetimų žodžių, kurių daugumas labai lengvai yra pakeičiami ir turi savo lietuviškus žodžius. Tas pats yra ir su pavardėmis bei kitais pavadinimais, nes kai tas yra taip "sulietuvinama", tai net nežinoma apie ką yra kalbama ir kas tas per žmogus yra. Jeigu jau reikia tai taip "lietuvininti", tai gal galima būtų skliausteliuose bent originalų vardą ar pavadinimą įdėti. Tuo atžvilgiu Amerikos ir Kanados lietuvių spauda yra daug švaresnė. Su tuo sutiko ir visi atstovai, tačiau tai pareina nuo kalbininkų, o jie dar ir dabar tuo reikalu neranda bendro sutarimo.

Konferencijai pasibaigus, V. Sakalauskas padėkojo už tokį gražų bendradarbiavimą ir tokią gražią darbo eigą, tikėdamasis, kad ir ateityje sportinė draugystė tarp pasaulio lietuvių bus dar stipresnė ir nuoširdesnė. Atminimo ženklą, "Žalgirio" pirmininkas V. Nėnius svečiams V. Adamkui, J. Mašanauskui ir A. Laukaičiui įteikė "Žalgirio" emblemas ir gražias specialias "Žalgirio" skareles.

Skirstantis ir paliekant Lietuvą, džiaugiausi, kad atėjo laikas, kada ir sportininkai surado bendrą kalbą ir bendradarbiavimą, kas padės mūsų jaunimui geriau pažinti savo tėvų žemę Lietuvą, kuri daugumai iki šiol buvo lyg kokia tolimesnė pasakų šalis.

Antanas Laukaitis

A. A. ALFONSUI BAJALIUI

mirus, jo žmoną Donatą ir visą šeimą giliai užjaučiu.

Bronė Ropienė

ŠV. RAŠTO TYRINĖTOJŲ SKELBIMAS

KARALYSTĖS ĮKŪRIMAS

Apibūdinant įvykius septintojo trimeto metu prisilaikoma šitokios tvarkos: (1) Viešpats pasiima savo valdžią kaip žemės Karalius ir Jo karaliavimas prasideda; (2) pasekmėse pasaulis patenka į didelį suspaudimą. Pranašystėse tikrai pasakyta, kad Kristaus karaliavimas prasideda pirmiau negu ateina priespaudų laikas, ir pirma negu bus prikelti šventieji ir pranašai; bet ji pasiliks ilgai po to, ištisą tūkstantį metų, kolei bus padarytas "teismas" visai žmonijai, atsilyginta tiems, kurie garbina Viešpatį ir sunaikinta tie, kurių įtaka yra pavojinga. Įsitemyk kaip kalba apie tai žemiau paduotoji ištrauka: -

"Mes dėkojame tau, Viešpatie Dieve, Visavaldi, kuris esi ir kuris buvai, kad pasiėmė savo didžiąją jėgą ir pradėjai karaliauti. (Kristaus atstovaujamas - "Visa yra iš Tėvo," ir "visa per Jo Sūnų," - Jo pagarbintąjį atstovą.) (Ir dėlei Jo karaliavimo prasidėjimo) Tautos supyko, ir atėjo tavo rūstybė ir metas mirusiųsiems teisti ir duoti atlyginimą tavo tarnams, pranašams, šventiesiems ir tiems, kurie bijosi tavo vardo, mažiems ir dideliems, ir sunaikinti tuos, kurie naikina žemę." - Apreišk. 11:17, 18.

Panašiai mes skaityme, kad karališkoji valdžia prasidės pirm "Babelės" kritimo; ir kad Babelė kris delto, kad buvo nuteista - ir kad kai kurie iš joje

buvusiųjų - Kristaus išlaisvinti ir apšviesti, po jos kritimo pasakys: -

"Teisūs ir teisingi yra jo teismai; jis nuteisė didžiąją paleistuvę, kuri pagadino žemę savo paleistuvavimu, ir atkeršijo jai už savo tarnų kraują." Apreišk. 18 skyr. ir 19:2-7.

Pranašas Danielis buvo Dievo įkvėptas pasakyti ir išaiškinti karaliui Nebukadnezarui jo regėjimą, kuriuo buvo jam parodytos pagoniškos valdžios didele stovykla. Regėjime buvo parodyta, kad akmuo trenkė į stovylos kojas, ir tai reiškė galutiną pagoniškų valdžių iširimą; o tasai akmuo pasididino ir pripildė visą žemę. Karaliui duotasis aiškinimas parodo, kad Dievo karalystė bus pilnai įsteigta ir įgaliota, ir kad žemiškų valdžių išgriovimas įvyks Dievo karalystės galybės panaudojimu. Įkvėptasis Danielio liudijimas yra toks: -

Anų gi karalysčių dienose (paskutinėms pagoniškomis valdžiomis, kurios buvo parodytos stovylos kojų pirštais - tebeviešpataujant) Dievas įsteigs karalystę (kuri buvo atstovaujama per visą Evangelijos amžių, bet nebuvo pasaulio pripažinta kaip karalystė), kuri neiširs per amžius (ne taip kaip besikeičiančios pagonių valdžios iškyla ir vėl krinta); ir jos viešpatavimas nebus atiduotas kitai tautai (kaip kad buvo parodytas valdžių besikeitimas regėtoje stovyloje). Ji sutrupins ir sunaikins visas šitas karalystes, pati gi stovės per amžius." - Danielio 2:44, 45.

Mylį tiesą, literatūrą gausite veltui. Rašykite: P.Bačinskas, 16 Burlington St., Holland Park, Queensland 4121

R E M K I M E AUSTRALIJOS LIETUVIŲ FONDA

nes jo tikslas yra: - Skatinti, remti ir puoselėti lietuvių tautinę kultūrą, mokslą, švietimą, meną ir kitas lietuvių kultūrinės apraiškas AUSTRALIJOJ.

Fondą stiprinsime ir jį ugdydysime, jei įvairiomis progomis jam aukosime, stosime jo nariais ir nepamiršime jo surašydami testamentus. Testamentuose reikia įrašyti tiksliai angliškąjį Fondo pavadinimą ir adresą:

AUSTRALIAN LITHUANIAN FOUNDATION INC

44 - 50 Errol Street North Melbourne, Victoria.

Visą korespondenciją ir aukas prašome siųsti adresu:

P.O. Box 11, North Melbourne, Vic. 3051

A. L. Fondo Valdyba.

LIETUVIŲ LAIDOJIMO BIURAS

Funerals of Distinction

17 RAILWAY PDE., FAIRFIELD, N. S. W.
Tel. 724 5408. Veikia 24 valandas per parą.

TALKOS PASKOLOS - PIGESNĖS!

Baldams, automobiliui, smulkiems reikalams...
Asmeninės, garantuotos paskolos iki \$10,000

\$10,000 penkiems metams kainuos tik \$58 į savaitę.

SYDNEJUIJE

PAGERBSIME

Kunigas Povilas Martūzas šiais metais švenčia 25 metų kunigystės jubiliejų.

Kunigas Povilas yra mūsų dvasios tėvas, pamokslininkas, skrajojantis misionierius, kuris aptarnauja lietuvių dvasinius reikalus Canberroje, Wollongonge, Newcastlyje ir čia Sydneyje.

Suraskime ir mes laiko, nors vieną dieną, dalyvauti šioje šentėje, kuri įvyks lapkričio 6 dieną, sekmadienį.

Iškilmingos mišios 11.30 val. kaip įprastai St. Joachims bažnyčioje, Lidcombe.

Po pamaldų, parapijos salėje iškilmingi pietūs, asmeniškai bei organizacijų sveikinimai ir meninė programa.

Norintieji dalyvauti užsirašo iki spalio mėnesio 31 dienos pas A. Vinevičių, parapijos kioske prieš pamaldas arba pas D. Ankiene, B. Genį - telef. 7085649, S. Abramavičių ir A. Kramilių.

Pietūs su gėrimais - 10 dolerių asmeniui, vaikams iki 15 metų veltui.

B. Genys
Parapijos komiteto vardu

ALSS "Aušros" tunto skautams ir skautėms pranešama, kad norintieji dalyvauti VII - toje Tautinėje stovykloje Adelaidėje sausio 2 - 9 dienomis kreipkitės pas Vytenį Šliogerį telefonu 508846.

MELBOURNE

Lietuvių Draugijos metinis susirinkimas įvyks spalio mėnesio 16 dieną, sekmadienį, 2.30 val. po pietų Lietuvių namuose. Darbotvarkėje: 1. Pereito metinio susirinkimo protokolo skaitymas. 2. Valdybos pranešimai. 3. Revizijos pranešimas. 4. Rinkimai. 5. Klausimai ir sumanymai.

ADELAIDĖJE

Spalio mėn. 16 dieną, sekmadienį, 13 val., Lietuvių namuose šaukiamas ALB Adelaidės Apylinkės nepaprastas visuotinis susirinkimas. Susirinkimo darbotvarkė: 1. Susirinkimo atidarymas. 2. Mandatų komisijos išrinkimas. 3. ALB Krašto tarybos atstovų išrinkimas. 4. Klausimai ir pasisakymai. 5. Rinkimų rezultatų paskelbimas. 6. Susirinkimo uždarymas. Tautos Himnas.

ALB Adelaidės Apylinkės valdyba

SYDNEJAUS LIETUVIŲ NAMUOSE

16 - 18 EAST TERRACE, BANKSTOWN. Tel. 708 1414.

S M O R G A S B O R D

Kiekvieną TREČIADIENĮ nuo 6 iki 8 val. po pietų. Karštas patiekalas ir šalti užkandžiai. Kaina 5 doleriai.

Spalio 16 dieną, sekmadienį, 2.30 val.

POEZIJOS IR DAINŲ POPIETĖ

Spalio 23 dieną, sekmadienį, 2.30 val. po pietų

DAINŲ KONCERTAS

Reikalingi kandidatai į klubo valdybą

Neatsiradus pakankamam kandidatų į klubo valdybą skaičiui - nominacijų laikas į klubo valdybą pratęsiamas iki spalio 13 dienos, ketvirtadienio, 8 val. vakaro. Intinai.

Klubo valdyba

Spalio mėnesio 15 dieną, šeštadienį, Lietuvių Sodyboje Engadinėje ruošiamas

"ATVIRA POPIETĖ"

Popietėje veiks tautinių meno dirbinių, tautinių rūbų ir gintaro dirbinių paroda. Šoks vyresniųjų tautinių šokių grupė ir dainuos "Sutartinė".

Kviečiame visus tautiečius kuo gausiau apsilankyti šioje popietėje. Popietės pradžia 12 valandą.

Sydnejaus Lietuvių Moterų Draugijos valdyba

Maironio 125 - tosiosms gimimo metinėms paminėti Sydnejaus Skautų Židins rengia

POEZIJOS IR DAINŲ POPIETĖ,

kuri įvyks spalio 16 dieną, sekmadienį, 2.30 val. po pietų Lietuvių namuose, Bankstowne.

Programoje: paskaita, Maironio poezija, dainuoja Gražina Zigaitytė - Hurba ir "Sutartinė".

Spalio mėnesio 23 dieną, sekmadienį, 2.30 val. po pietų, Lietuvių klube, East Terrace, Bankstowne -

DAINŲ KONCERTAS

Programą atlieka choras "Daina" vadovaujant Birutei Aleknaitei ir Justinui Ankiui su Newcastlio vokiečių chorą "Lorelei" vadovaujamu Stasio Žuko.

Įėjimas 5 doleriai suaugusiems. Vaikams iki 14 metų įėjimas nemokamai. Už šią kainą koncerto dalyviai bus pavaišinti chorisčių pagamintais pyragaičiais ir kavute.

Loterijoje penki praktiški fantai.

Sydnejaus ir apylinkių tautiečiai, bei jų draugai vokiečiai ir visi kiti maloniai kviečiami atvykti pasiklausyti savojo ir svečių choro.

Rengėjai

CANBERROS LIETUVIŲ - AUSTRALŲ KLUBAS IEŠKO KLUBO VEDĖJO - JOS

Klubui reikalingas vedėjas. Tai yra pastovus darbas prižiūrėti sėkmingai veikiantį klubą su virš 1000 narių. Asmuo norintis šio darbo turi laisvai naudotis anglų kalba, mokėti elgtis su žmonėmis, prižiūrėti tarnautojus, užsakinėti prekes ir t. t.

Atsakingas klubo komitetui už visą klubo prekybinę ir kitą veiklą. Alga 30.000 dolerių plus, pagalba su butu ir pensijos (superannuation) galimūmai. Norima, kad šioms pareigoms paskirtas asmuo, galėtų pradėti jas eiti kaip galima greičiau.

Norintieji dirbti šiose pareigose prašomi kreiptis raštu, pateikiant detales apie darbo patyrimą šioje srityje ir rekomendacijas, ne vėliau, kaip iki spalio mėnesio 31 dienos šiuo adresu: The president

CANBERRA LITHUANIAN-AUSTRALIAN CLUB Inc.

Telephone: 49 1801

64 WATTLE STREET, LYNEHAM, A.C.T. 2602

P.O. Box 19, Lyneham, A.C.T. 2602

Mes galime Jums patarnauti ruošiant kelionės dokumentus keliaujant į bet kurią pasaulio šalį.

Keliaujate į Lietuvą?

Kviečiant gimines ar draugus iš Lietuvos, mes paruošiame dokumentus ir bilietus.

Nežiūrint kur keliausite, į Lietuvą, Europą, JAV, Kanadą ir po Australiją, kreipkitės į:

GATEWAY TRAVEL

48 The Boulevard, Strathfield. 2135

Tel: 745 3333 Lic. No. 2TA000888

Darbo dienomis: nuo pirmadienio iki penktadienio 8.45 val. ryto iki 5.15 val. po pietų. Jūsų pageldavimų įrašymui telefonas veikia 24 valandas per parą.

Mes kalbame rusiškai.

Mūsų Pastogė

AUSTRALIAN LITHUANIAN WEEKLY

Published by the Lithuanian Community Publishing Society Ltd.
Leidėjo, administracijos ir redakcijos adresas:

Redaktorius V. Augustinavičius Telefonas (02) 7903233

Redakcija rašinius taisy ir skelbia savo nuožiūra. Rankraščiai negrąžinami ir nesaugomi. Už skelbimų turinį redakcija neatsako.

Prenumerata metams \$25 Užsienyje paprastu paštu \$30

Leidėjas Lietuvių Bendruomenės Spaudos Sąjunga
P. O. Box 550 Bankstown N. S. W. 2200

Administracijos telefonas (02) 682 - 6628

N. Zelandijoje oro paštu \$40 Užsienyje oro paštu \$55